

Peter Viggo Jakobsen
**Mission Impossible:
FN-operationer efter den kolde krig¹**

At FN's fredsoperationer er løbet ind i problemer skyldes først og fremmest, at medlemsstaterne med de vestlige lande i spidsen har forlangt det umulige af organisationen. FN er blevet pålagt en ny og sværere type af operationer uden at få de tropper og de penge, som er en forudsætning for succes. Meget af den kritik FN er blevet udsat for efter fiaskoerne i Somalia, Bosnien og Rwanda har derfor forkert adresse og skal rettes mod medlemsstaterne selv. Reformen, som muliggør en mere effektiv indsats, er sat i værk, men deres effekt vil i sidste ende afhænge af medlemsstaternes vilje til at stille tropper til rådighed for FN og til at betale, hvad operationerne koster. At de mindre lande ser en interesse i at få dem til at virke, giver dog anledning til en forsigtig optimisme.

„It is doubtful whether any international body has been the subject of so many unfulfillable expectations, and so much ill-informed criticism, at one and the same time, as the United Nations“ (Ramsbotham, 1993: 25).

Efter Golfkrigen og interventionen for at standse Saddam Husseins overgreb mod de kurdiske og shiitiske mindretal i det nordlige Irak håbede mange, at de Forenede Nationer (FN) endelig ville blive en effektiv garant for international fred og sikkerhed. FN's embedsmænd med den nye generalsekretær Boutros Boutros-Ghali i spidsen gjorde, hvad de kunne for at bruge medvinden til at sikre FN en central plads i den nye internationale orden (Boutros-Ghali, 1992/93). Aktiviteterne voksede eksplosivt. Antallet af igangværende fredsoperationer steg fra 1988 til 1994 fra 5 til 17, antallet af udstationeret personel steg fra 9.570 til 73.393 og budgettet for fredsoperationer fra 230,4 mill. dollars til 3,4 mia. (Boutros-Ghali, 1995: 8). Det forventede resultat udeblev imidlertid, og optimismen fortog sig i takt med, at fiaskoerne i Somalia, det tidligere Jugoslavien og Rwanda udstillede FN's begrænsninger. Hvis den domine-

rende stemning i kølvandet på Golfkrigen var euforisk, så er den i dag opgivende. Kritikken hagler ned over organisationen, og kredse i USA er gået så vidt som at kræve organisationen nedlagt eller fjernet fra amerikansk jord.

Hvis vi holder os til kritikken af fredsoperationerne, som er emnet for denne artikel, har den for det meste forkert adresse, fordi kritikerne misforstår, hvad FN er for en organisation. Kritikerne glemmer, at FN er en mellemstatslig organisation, som kun kan handle, hvis de fem stormagter i Sikkerhedsrådet med vetoet ikke stiller sig på bagbenene, og mindst ni af Sikkerhedsrådets 15 medlemmer stemmer ja til en given resolution. FN's autonomi er meget begrænset med hensyn til fredsoperationerne, fordi organisationen ikke selv råder over militære styrker, men er 100 pct. afhængig af nationale bidrag. Det meste af ansvaret for fiaskoerne skal derfor placeres hos stormagterne og de øvrige medlemsstater, ikke hos FN-organisationen selv. Det må heller ikke glemmes, at stormagterne er hurtige til at tage æren for de operationer, som lykkes, og give FN skylden, når det går galt. USA's præsident Bill Clinton gav således FN skylden for de 18 ameri-

Peter Viggo Jakobsen

Mission Impossible: FN-operationer efter den kolde krig¹

At FN's fredsoperationer er løbet ind i problemer skyldes først og fremmest, at medlemsstaterne med de vestlige lande i spidsen har forlangt det umulige af organisationen. FN er blevet pålagt en ny og sværere type af operationer uden at få de tropper og de penge, som er en forudsætning for succes. Meget af den kritik FN er blevet udsat for efter fiaskoerne i Somalia, Bosnien og Rwanda har derfor forkert adresse og skal rettes mod medlemsstaterne selv. Reformer, som muliggør en mere effektiv indsats, er sat i værk, men deres effekt vil i sidste ende afhænge af medlemsstaternes vilje til at stille tropper til rådighed for FN og til at betale, hvad operationerne koster. At de mindre lande ser en interesse i at få dem til at virke, giver dog anledning til en forsigtig optimisme.

„It is doubtful whether any international body has been the subject of so many unfulfillable expectations, and so much ill-informed criticism, at one and the same time, as the United Nations“ (Ramsbotham, 1993: 25).

Efter Golfkrigen og interventionen for at standse Saddam Husseins overgreb mod de kurdiske og shiitiske mindretal i det nordlige Irak håbede mange, at de Forenede Nationer (FN) endelig ville blive en effektiv garant for international fred og sikkerhed. FN's embedsmænd med den nye generalsekretær Boutros Boutros-Ghali i spidsen gjorde, hvad de kunne for at bruge medvinden til at sikre FN en central plads i den nye internationale orden (Boutros-Ghali, 1992/93). Aktiviteterne voksede eksplosivt. Antallet af igangværende fredsoperationer steg fra 1988 til 1994 fra 5 til 17, antallet af udstationeret personel steg fra 9.570 til 73.393 og budgettet for fredsoperationer fra 230,4 mill. dollars til 3,4 mia. (Boutros-Ghali, 1995: 8). Det forventede resultat udeblev imidlertid, og optimismen fortog sig i takt med, at fiaskoerne i Somalia, det tidligere Jugoslavien og Rwanda udstillede FN's begrænsninger. Hvis den domine-

rende stemning i kølvandet på Golfkrigen var euforisk, så er den i dag opgivende. Kritikken hagler ned over organisationen, og kredse i USA er gået så vidt som at kræve organisationen nedlagt eller fjernet fra amerikansk jord.

Hvis vi holder os til kritikken af fredsoperationerne, som er emnet for denne artikel, har den for det meste forkert adresse, fordi kritikerne misforstår, hvad FN er for en organisation. Kritikerne glemmer, at FN er en mellemstatslig organisation, som kun kan handle, hvis de fem stormagter i Sikkerhedsrådet med vetoet ikke stiller sig på bagbenene, og mindst ni af Sikkerhedsrådets 15 medlemmer stemmer ja til en given resolution. FN's autonomi er meget begrænset med hensyn til fredsoperationerne, fordi organisationen ikke selv råder over militære styrker, men er 100 pct. afhængig af nationale bidrag. Det meste af ansvaret for fiaskoerne skal derfor placeres hos stormagterne og de øvrige medlemsstater, ikke hos FN-organisationen selv. Det må heller ikke glemmes, at stormagterne er hurtige til at tage æren for de operationer, som lykkes, og give FN skylden, når det går galt. USA's præsident Bill Clinton gav således FN skylden for de 18 ameri-

kanske marinesoldaters død i Somalia 3. oktober 1993, selv om operationen var blevet iværksat af amerikanerne selv uden FN's vidende (Berdal, 1994: 40-41). Clintons løgn har været stærkt medvirkende til at skabe den store modstand imod FN, som man i øjeblikket kan registrere i USA.

Denne artikel har til hensigt at rydde op i disse misforståelser, tegne et mere nuanceret billede af årsagerne til FN-operationernes øjeblikkelige krise og give et bud på, hvad der realistisk set kan gøres for at afhjælpe den.

Vanskeligere fredsoperationer

„The United Nations and its memberstates may indeed have to learn, as many empires before them, that distant control of strife-torn provinces is hazardous, and there is a high price to pay for attempting to bring about peace in such places“ (Roberts, 1993: 27).

Siden afslutningen på den kolde krig er FN blevet pålagt mange nye opgaver af meget forskellig karakter. FN har afholdt valg, ryddet miner, ydet humanitær assistance til nødlidende befolkningsgrupper, foretaget en præventiv udstationering af tropper for at forhindre udbrud af krig, oprettet sikre zoner for flygtninge i krigsområder, ført krig for at forsvare suverænitet og intervenseret militært for at forhindre overgreb på menneskerettighederne.

På trods af denne mangfoldighed vil denne artikel for nemheds skyld nøjes med at fokusere på to typer af operationer, nemlig fredsbevarende operationer og fredsgennemtvungende operationer. En fredsbevarende operation kan bedst betegnes som en observatørmission udført med letbevæbnede tropper, som kun må

bruge deres våben til selvforsvar. Operationen udføres med de stridende parter samtykke, og tropperne har til opgave at overvåge og lette implementeringen af en våbenhvile eller fredsaftale. En fredsgennemtvungende operation er derimod en decideret militær intervention udført af sværtbevæbnede kamptropper uden modstanderens samtykke. Tropperne har til opgave at tvinge en modstander til at respektere Sikkerhedsrådets resolutioner. Disse operationer har enten haft til formål at forsvare et medlemsland mod angreb fra et andet, som det var tilfældet i Korea og Kuwait, eller taget sigte på at forhindre overtrædelse af menneskerettigheder. De såkaldte „humanitære interventioner“, som FN har autoriseret i Somalia, Rwanda og Haiti er eksempler på sådanne operationer.²

En væsentlig årsag til, at FN har fået problemer med sine fredsoperationer er, at Sikkerhedsrådet i stigende grad er begyndt at udsende soldater i konflikter, hvor samtykke er begrænset eller ikke eksisterende.³ Det er nemlig i disse operationer, at det er gået galt. Mens FN under den kolde krig udsendte sine soldater på fredsbevarende operationer, hvor samtykke var til stede (untagelser er Korea 1950 og Congo 1960) har FN's Sikkerhedsråd siden 1990 autoriseret fire regulære fredsgennemtvungende operationer og desuden iværksat fredsbevarende operationer, hvor samtykke enten var fraværende eller begrænset. Det siger sig selv, at risikoen for fiasko er meget større i operationer, hvor samtykke er begrænset eller fraværende.

Selv om FN's problemer altså delvis kan forklares med, at de nye operationer er sværere at gennemføre med held, så må Sikkerhedsrådet bære sin del af ansvaret for problemerne, fordi det ikke har villet tage konsekvensen af, at den traditionelle

model for fredsbevarelse ikke er hensigtsmæssig i situationer, hvor samtykke ikke eksisterer. Det er logisk, at operationer, som udføres uden samtykke fra de stridende parter kræver soldater med andre våben og anderledes uddannelse end dem, som anvendes til traditionel fredsbevarelse. Mens succes i de fredsbevarende operationer med samtykke afhænger af evnen til at kunne bilægge konflikter med fredelige midler, så afhænger succes i operationer uden samtykke af soldaternes evne til at afskrække og eventuelt nedkæmpe fjenden. På trods heraf har Sikkerhedsrådet gang på gang helt frem til 1994 forsøgt at anvende letbevæbnede fredsbevarende styrker i situationer, hvor det var åbenbart for enhver med kendskab til de pågældende konflikter, at forudsætningerne for sådanne operationer - samtykke og tilstedeværelsen af en effektiv våbenhvile - ikke eksisterede. Det gælder udstationeringen af den fredsbevarende FN-styrke i Bosnien i 1992, de forgæves forsøg på at sende en fredsbevarende styrke til Somalia i løbet af 1992 inden USA tilbød at intervenere i november (Patman, 1995: 98-102), og endelig forsøget på at få udsendt en fredsbevarende styrke til Rwanda i 1994 inden Frankrig tog sagen i egne hænder (Jakobsen, 1996).

Endelig har det også øget problemerne med de deciderede fredsgennemtvungende operationer, at FN-styrkerne ofte har været oppe imod guerillastykker, der gør det vanskeligt at udnytte Vestens teknologiske overlegenhed på samme måde, som det var tilfældet i Golfkrigen. En succesfuld indsats mod guerillastykker vil normalt kræve længere tid og flere tab end en konventionel krig mod en underlegen modstander. Det er en form for krig, som Vestmagterne med deres utålmodige stræben efter hurtige afgørelser og frygt for tab, er dårlige til at føre (Luttwak, 1995).

Manglende kapacitet og uhensigtsmæssige beslutningsprocedure

„The Secretariat, already overstretched in managing greatly enlarged peace-keeping commitments, does not at present have the capacity to command and control an enforcement action of the size and urgency required by the present crisis in Somalia“ (Boutros-Ghali, 29. november 1992, i Roberts, 1993: 6).

Det er klart, at den eksplosive vækst i antallet af operationer har oversteget FN's kapacitet. Men problemerne forværres af den inert, som præger FN-systemet, og det faktum, at FN i begyndelsen af 1990'erne hverken havde kapacitet til at styre et så stort antal operationer eller kapacitet til at håndtere de fredsgennemtvungende operationer med høj kampintensitet. FN havde ingen permanent militær stab til beredskabsplanlægning og evaluering af operationer med henblik på forbedringer, manglede kapacitet til lede og kontrollere operationer, manglede kapacitet til at indsamle og analysere efterretningsmateriale og havde ingen lagre af materiel eller andre former for forsyninger. Mens dette ikke gav de store problemer under den kolde krig, fordi de fredsbevarende operationer kan løses uden denne kapacitet, så er disse mangler katastrofale i operationer med stor risiko for kamp (Berdal, 1993: 7-8; Mackinlay og Chopra, 1992: 115-118). For eksempel anser alle militæksperter etableringen af en enhedskommando som bydende nødvendig i multinationale militære operationer, og erfaringerne i 1990'erne giver dem ret. Oprettelsen af en sådan medvirkede til succesen i Golfkrigen, mens rodede kommandoforhold forværrede problemerne i Bosnien, hvor NATO og FN i en lang periode ikke kunne blive enige om at anvende luftstøtte.

Hertil kommer så, at de fredsgennemtvungne operationer også stiller større krav til soldaternes træning, bevæbning og evne til at kommunikere med styrker fra andre nationer. Disse krav har lande i den tredje verden svært ved at leve op til. Det har således været et tilbagevendende problem, at troppekontingenter fra den tredje verden møder frem uden den fornødne udrustning, fordi de pågældende lande enten ikke har råd til at udruste soldaterne, eller fordi de ser FN-tjeneste som en mulighed for at få deres tropper udrustet med moderne våben for FN's regning (Berdal, 1993: 35).

FN's omstændelige beslutningsprocedurer skaber også problemer, fordi de er medvirkende til umuliggøre den hurtige udrykning, som kan betyde forskellen på succes og fiasko, når det drejer sig om at forhindre udbrud af væbnede konflikter eller standse folkemord. En operation kan kun sættes i gang af Sikkerhedsrådet, og de fem permanente medlemmers vetoret betyder, at konsensus mellem disse lande er en forudsætning for handling. Derudover kræves det, at mindst ni af Sikkerhedsrådets 15 medlemmer støtter den pågældende operation. Behovet for konsensus mellem de permanente medlemmer gør det ofte svært at træffe hurtige beslutninger. Når kontroversielle sager sættes på dagsordenen bliver nødvendigheden af konsensus nemt en undskyldning for ikke at gøre noget (Jakobsen, 1995a). Tendensen til at skubbe ansvaret fra sig og sende sorteper videre er kommet klare til udtryk i forbindelse med konflikterne i det tidligere Jugoslavien, men den har optrådt i hovedparten af de operationer, som FN har været involveret i siden 1990.

Når det er lykkedes for rådets medlemmer at blive enige om en operation, skal generalsekretæren dernæst have finansie-

ringen godkendt af generalforsamlingen, hvilket i bedste fald tager et par uger (Durch, 1995: 159). Generalsekretæren skal også finde de nødvendige tropper hos medlemslandene, da FN ikke selv råder over militære styrker. Det kan også være en tidskrævende proces, fordi staterne ikke er forpligtede til at bidrage med tropper. Ingen, heller ikke Danmark, reagerede positivt i første omgang, da Boutros-Ghali i 1994 bad om tropper til indsættelse i Rwanda. Denne beslutningsprocedure betyder, at der ofte går et par måneder fra, at Sikkerhedsrådet vedtager en operation, til udstationeringen af tropper begynder.

Selv om FN's beslutningsprocedure ikke er optimal, så må man ikke glemme, at det i sidste ende er staterne, som bestemmer tempoet. Det viser Rwanda-krisen tydeligt. Her skete der ikke noget i tre måneder. Da Frankrig så besluttede at intervenere i midten af juni, tog det kun en uge at få en styrke på plads i Rwanda.

Interessesammenstød og manglende vilje

„I don't read the Security Council resolutions any more because they don't help me. There is a fantastic gap between the resolutions of the Security Council, the will to execute those resolutions and the means available to commanders in the field“
(Øverstbefalende over FN- styrkerne i Bosnien General Briquemont, i Reuters, 1993).

Forbedringer af FN's administrative kapacitet og beslutningsprocedurer vil ikke have den store effekt, hvis staterne ikke kan blive enige om politikken i en given konflikt. I sidste instans bunder FN's problemer i, at der er uenighed blandt medlemslandene om, hvornår FN skal inter-

venere, og at landene ikke er villige til at give FN de fornødne ressourcer til at løse de opgaver, som de pålægger organisationen. Iværksættelsen af en fredsgennemtvungende operation kræver tilstedeværelsen af en stormagt med den fornødne vilje til at stille med hovedparten af tropperne og til at skabe den fornødne opbakning hos de andre stater. En leder kan således identificeres i alle de fredsgennemtvungende operationer, som FN har autoriseret efter den kolde krig og manglen på en sådan forklarer, hvorfor Vestmagterne ikke gik effektivt til værks i Bosnien for 30. august 1995, hvor NATO startede operation Deliberate Force.

Mens den fredsgennemtvungende operation for at befri Kuwait i 1990 fik bred opbakning blandt medlemslandene, så er iværksættelsen af fredsgennemtvungende operationer for at sikre overholdelse af menneskerettighederne blevet mødt med bekymring og anklager om „neo-kolonialisme“ fra lande i den tredje verden. Støtten til de såkaldte „humanitære interventioner“ er ikke stor uden for den vestlige verden. Kina, Indien og udviklingslandene har frygtet, at disse operationer ville underminere ikke-interventionsprincippet i FN-pagten, der indtil afslutningen på den kolde krig, blev fortolket som et forbud imod at blande sig i staters interne anliggender, uanset om de siddende regeringer krænkede menneskerettighederne eller ej. Disse lande har af indlysende årsager ikke været interesserede i, at FN skulle begynde at blande sig alt for meget i deres interne anliggender. Der har også været en udtalt frygt for, at stormagterne ville misbruge en ret til humanitær intervention til at fremme deres nationale interesser. En anden årsag til modstanden i den tredje verden er frygt for, at stigningen i FN's budget for fredsoperationer vil betyde, at der vil blive brugt færre

midler på udviklingsarbejdet (Dallmeyer, 1995: 25-34).

Større problemer giver det imidlertid, at fortalene, de vestlige lande, for disse operationer ikke er villige til at leve op til deres egen retorik. Det kommer til udtryk i den manglende vilje til at betale til fredsoperationerne, den manglende vilje til at give FN en stående udrykningsstyrke og den manglende vilje til at stille tropper til rådighed for FN-operationer med mindre nationale interesser står på spil eller omkostningerne forventes at være minimale.

Selv om de tre vestlige permanente medlemmer af Sikkerhedsrådet, USA, Frankrig og Storbritannien, har stået bag iværksættelsen af alle de fredsgennemtvungende operationer, hører de ikke til de ivrigste, når det drejer sig om at betale deres bidrag til FN's budget for fredsbevarende operationer, som finansierer dem. Den 31. august 1995 manglede USA, Storbritannien og Frankrig tilsammen at indbetale 1,35 mia. dollars. USA var suverænt den største synder med en gæld på 1,07 mia. dollars. Til sammenligning kan det nævnes, at medlemmernes samlede gæld til FN's budget for fredsbevarende operationer og internationale domstole beløb sig 2,9 mia. dollars (Office of the Spokesman for the Secretary-General, 1995). De vestlige stormagter tegnede sig således for 47 pct. af de manglende indbetalinger. Til stormagternes forsvar skal det nævnes, at de tre lande skal betale 45,1 pct. af budgettet. USA er største bidragsyder med en andel på 30,8 pct. af budgettet for fredsbevarende operationer, mens Frankrig og Storbritannien befinder sig på henholdsvis femte- og sjettepladsen med en andel på 7,8 pct. og 6,5 pct. Men argumentet som især den amerikanske regering har fremført for at forsvare deres manglende indbetalinger, at

deres bidrag er for stort, runger dog noget hult i betragtning af, at der er fin overensstemmelse mellem ydelse og indflydelse. Den britiske udenrigsminister Malcolm Rifkind har da også kritiseret den amerikanske regering for at kræve „representation without taxation“ (*Newsweek*, 1995: 14).

Forslag om at give FN en stående militær styrke for at mindske reaktionstiden har været stillet gentagne gange, siden FN blev stiftet. Selv om de fleste eksperter er enige om, at en sådan styrke er nøglen til en mere effektiv indsats, er forslagene alle strandet på modstand fra medlemsstaterne og især stormagterne. Modstanden mod at give FN en militær kapacitet bunder dels i regeringernes frygt for, at deres soldater vil blive anvendt på en måde, som de ikke ønsker, dels frygt for at blive stillet til regnskab af deres vælgere for operationer, de ikke selv har haft indflydelse på. Endelig frygter nogle stater selvfølgelig også, at sådan en styrke kunne blive anvendt imod dem selv (Gerlach, 1993).

Det tredje problem er, at medlemsstaternes vilje til at stille tropper til rådighed for fredsoperationerne i højere grad er styret af nationale hensyn end hensynet til at forsvare international fred og sikkerhed. Ser man på de fredsgennemtvungende operationer, som FN har givet de vestlige stormagter lov til at udføre siden 1990, tegner der sig et klart mønster. En enkelt af disse var motiveret af nationale interesser i traditionel forstand. Det var således præsident George Bushs opfattelse af, at Iraks invasion af Kuwait i 1991 truede Amerikas strategiske og økonomiske interesser, der fik ham til at iværksætte operationen i Golfen (Jakobsen, 1995b). De fredsgennemtvungende operationer i Nordirak, Somalia, Bosnien, Rwanda og Haiti har derimod primært

været drevet af den vestlige opinions ønske om, at „der skulle gøres noget“ for at stoppe humanitære katastrofer. I alle disse tilfælde skabte en massiv pressedækning af konflikterne et pres på beslutningstagerne for at gribe ind. Dette medieskabte pres, også kaldet CNN-effekten, og en forventning hos beslutningstagerne om, at en intervention ville kunne gennemføres med få omkostninger, kan forklare de fredsgennemtvungende interventioner i alle de ovennævnte konflikter (Jakobsen, 1996). Bosnien er lidt speciel i den forstand, at medierne nok tvang de vestlige regeringer til at iværksætte en operation. Men frygten for at lide tab betød, at styrkerne i starten blev indsat med et fredsbevarende mandat. Denne frygt og indbyrdes uenighed afholdt siden vestmagterne fra at anvende militærmagt til andet end symbolske formål, indtil NATO indledte sin luftoffensiv i august 1995. Det var serbernes tilfangetagelse af omkring 400 FN-tropper i maj 1995, der afstedkom denne eskalation.

Det gør en forskel, om en intervention er drevet af nationale interesser eller humanitært motiveret folkeligt pres. I førstnævnte tilfælde er stormagterne villige til at løbe store risici for at nå deres mål. Eksempelvis accepterede præsident Bush forud for Golfkrigen, at den kunne koste op til 20.000 døde og sårede (Woodward, 1991: 349). De rigtige tal, 240 dræbte og 776 sårede, var en velkommen overraskelse for administrationen (Freedman og Karsh, 1993: 409).

Viljen til at lide tab og tage risici er langt mindre, når interventioner er drevet af humanitære overvejelser. Årsagen er, at det er sværere for regeringer at legitimere tab af soldater, når national Sikkerhed ikke står på spil. En beslutning om at intervenere vil derfor typisk blive afgjort af, om chancerne for succes anses

for gode. Er det ikke tilfældet, vil frygten for, at vælgerne vil vende sig mod interventionen, få regeringer til at afholde sig fra at intervenere. At folkestemningen hurtigt kan vende sig imod en intervention, som den pressede på for at få udført, når antallet af dræbte soldater begynder at stige, er Somalia interventionen et godt eksempel på. Det var den amerikanske befolknings krav om handling (og forventningen om at modstanden ville være minimal), som fik præsident Bush til at beordre interventionen i Somalia (Jakobsen, 1995b), og det var befolkningens og Kongressens krav om tilbagetrækning, der tvang præsident Clinton til at trække de amerikanske tropper ud i oktober 1993 (Gowing, 1994: 27). 18 amerikanske soldaters død i en træfning og CNN's billeder af en liget af en amerikansk soldat, som blev trukket gennem Mogadishus gader, fik opbakningen for operationen til at forsvinde som dug for solen. Det var frygten for at noget lignende kunne ske, som længe afholdt Vestmagterne fra at intervenere med kamptropper i Jugoslavien. De vestlige stormagters stigende modvilje mod at lide tab i humanitære operationer kan aflæses af de strengere kriterier for at deltage i nye FN-operationer, som de har opstillet (Hurd, 1993; Nundy, 1994; Presidential Decision Directive 25, 1994).

Det har to uheldige konsekvenser, at en stormagt kun vil påtage sig at udføre en fredsgennemtvungende operation, når strategiske eller økonomiske interesser står på spil, eller den kan udføres hurtigt og med ringe risiko for tab af menneskeliv. Det resulterer for det første i en meget selektiv indgriben, som nemt kan bestyrke regeringerne i den tredje verden i sin opfattelse af, at FN først og fremmest fungerer som et redskab for stormagterne. For det andet betyder frygten for at lide

tab i forbindelse med de humanitære operationer, at disse ikke vil blive gennemført ordentligt. Fiaskoerne i Somalia, Rwanda og Bosnien skyldtes ikke, at FN brugte for meget magt, som flere kritikere har hævdet. Problemet med de tre operationer var tværtimod, at frygten for at lide tab bevirkede, at der blev brugt for lidt magt, for sent. Der er almindelig enighed om, at en intervention med kamptropper på et tidligere tidspunkt kunne have reddet utallige menneskeliv i Bosnien og Rwanda. Lederen af de bosniske serbere, Radovan Karadzic, har for eksempel udtalt, at NATO kunne have forpurret hans planer ved at deployere 10.000 soldater i Bosnien på et tidligt tidspunkt i konflikten (Silber, 1995). Det er mere kontroversielt at hævde, at brug af mere magt kunne have ført til succes i Somalia. Men den væsentligste grund til, at det gik galt, var, at amerikanerne nægtede at afvæbne klanerne og søgte at basere fredsforhandlingerne på klanlederne i stedet for de traditionelle ældreråd. Klanlederne blev anset for forbrydere af den somaliske befolkning, og der er ikke noget at sige til, at befolkningen hurtigt mistede tilliden til amerikanerne og FN, da det blev klart, at de ville give klanlederne magten i stedet for at straffe dem (Patman, 1995: 104-105, 113; Rake, 1993: 15). Det blev heller ikke bedre af, at amerikanerne i deres klodsede forsøg på at fange klanleder Mohamed Aideed dræbte i hundredvis af civile somaliere. Hvis amerikanerne havde afvæbnet klanerne, ville befolkningen have givet dem sin opbakning, og så ville det have været umuligt for Aideed at føre den guerillakrig, han senere iværksatte mod FN-styrken.

De vestlige magters modvilje mod at løbe risici i de humanitære interventioner har dog en positiv konsekvens. Den

betyder, at man ikke behøver at frygte, at de humanitære interventioner vil tage overhånd, sådan som regeringer i den tredje verden og nogle fredsforskere har gjort. Det er nemlig meget få konflikter, der på forhånd ser ud til at kunne stoppes hurtigt med et minimum af tab.

Hvor går FN hen?

At „kurven er knækket“, og den eksplosive vækst er stoppet, betyder imidlertid ikke, at vi vil falde tilbage i det leje, som operationerne befandt sig på under den kolde krig. Antallet vil være højere af to årsager. Det store antal af væbnede konflikter rundt om i verden kombineret med den vestlige opinions øgede interesse for menneskerettighederne betyder, at krav om intervention vil blive sat på dagsordenen med jævne mellemrum. Sådanne krav har de vestlige ledere til dato haft svært ved at modstå, og beslutninger om at indsætte tropper er typisk blevet bestemt af praktiske overvejelser, og ikke af de sæt af kriterier for FN-operationer, som regeringerne har formuleret. Den amerikanske intervention på Haiti ville for eksempel ikke have fundet sted, hvis Clinton administrationen havde fulgt sine nye retningslinjer for deltagelse i FN-operationer, der blev offentliggjort i maj 1994 (Presidential Decision Directive 25, 1994).

Den anden årsag til, at antallet af operationer vil være højere end under den kolde krig, er, at FN anført af mindre lande som Danmark, Canada og Holland er godt på vej til at opbygge en kapacitet, som vil sætte organisationen i stand til at indsætte fredsbevarende tropper med kort varsel uden hjælp fra stormagterne, hvilket er umuligt i dag. Department of Peacekeeping Operations i FN-hovedkvarteret i New York er blevet udvidet og ef-

fektiviseret, man har oprettet en embryonisk planlægnings- og koordineringscelle, et situationsrum, som holder kontakt med igangværende operationer døgnet rundt, og et data-analyse center (Berdal, 1995: 66-67). Sideløbende hermed har man siden 1993 arbejdet på at oprette et Standby system, hvor landene øremærker styrker med den fornødne træning, som FN kan trække på til fredsbevarende opgaver med kort varsel. Pr. 16. juni 1995 havde 43 lande givet tilsagn om at være med i denne ordning, som Danmark har været en af initiativtagerne til (Annan, 1995: 3). Dette system skulle alt andet lige øge antallet af operationer, fordi FN bliver i stand til at sætte ind på et tidligere tidspunkt, hvor risikoen for de udstationerede soldater er mindre, og landenes vilje til at stille dem til rådighed derfor er tilsvarende større.

Opsummerende kan det altså konstateres, at der tegner sig et billede af en arbejdsdeling, hvor stormagterne tager sig af de freds gennemtvingende operationer med høj kampintensitet, som de føler en forpligtigelse eller interesse i at udføre, mens de mindre lande tager sig af de operationer, som ikke involverer indsættelse af deciderede kampstyrker.

Problemer og behovet for yderligere reformer

Det er selvfølgelig problematisk, at freds gennemtvingende operationer kun finder sted i konflikter, som af den ene eller anden grund nyder en stormagts bevågenhed. Denne praksis indebærer i realiteten en tilbagevenden til en opdeling af verden i intereressesfærer, og den er ubrugelig i regioner, hvor der ikke eksisterer en regional hegemon, og hvor de regionale stormagter ikke kan enes. Af historiske årsager er det for eksempel utænkeligt,

at asiatiske lande vil acceptere Japan eller Kina i rollen som fredsskaber. Tilsvarende vil Indien og Pakistan heller ikke kunne enes om, hvem der skulle skabe orden i deres del af verden. Endelig indebærer stormagtsdominansen også en risiko for, at FN vil miste legitimitet, fordi organisationen i de mindre landes øjne nemt kommer til at fremstå som stormagternes redskab.

En måde at løse disse problemer på er at stoppe med at autorisere flere fredsgennemtvungende operationer og holde sig til fredsbevarelse og andre former for fredelig konfliktløsning. Fortalere for dette forslag mener, at FN skal holde sig fra de fredsgennemtvungende opgaver, fordi de alligevel er uløselige, og derved skader FN's legitimitet og svækker organisationens muligheder for at løse dens øvrige opgaver. Et andet argument for at opgive de fredsgennemtvungende opgaver kommer fra udviklingslandene og går på, at operationerne er uden langsiget perspektiv, og at der i det lange løb kan reddes flere menneskeliv ved at satse på udviklingsarbejdet.

Problemet med dette forslag er, at det i yderste konsekvens forhindrer FN i at stoppe folkemord. En sådan politik vil være totalt uacceptabel for opinionen i den vestlige verden og derfor skade organisationens legitimitet ligeså meget som et fortsat engagement i fredsgennemtvungende operationer. Derudover vil et generelt interventionsstop fra FN blot vil få de enkelte stormagter til at intervenere unilateralt uden om FN. Det vil derfor være bedre at fortsætte med den eksisterende praksis end at stoppe med at give stormagterne lov til at udføre fredsgennemtvungende operationer. Dels er nogle få operationer for at stoppe alvorlige brud på menneskerettighederne bedre end slet ingen, og dels giver det Sikkerhedsrådet

en mulighed for at føre kontrol med stormagternes interventioner. Det er positivt, at vi i dag har en situation, hvor det nærmest er utænkeligt, at en stormagt iværksætter en intervention i en konflikt uden for sit eget nationale territorium uden først at have spurgt Sikkerhedsrådet om lov. Sikkerhedsrådet har udnyttet denne mulighed til at lægge begrænsninger på stormagternes interventioner og til at kontrollere, at de bliver overholdt. Frankrigs intervention i Rwanda blev begrænset til to måneder, 136 FN-observatører blev udstationeret til at overvåge den russiske operation i Georgien, og 60 observatører blev sendt til Haiti for at holde øje med, hvad amerikanerne foretog sig der (Bone, 1994).

Risikoen for stormagtsmisbrug er derfor mindre, end flere har frygtet, og faren for kollektivt misbrug, som enkelte iagttagere har peget på, må anses for minimal af den simple grund, at konfliktniveauet mellem de vestlige stormagter og Kina og Rusland er for stort til, at det kan lade sig gøre. Rusland og USA har således aktivt brugt FN-systemet til at få mere kontrol med hinandens operationer (Barnett, 1995: 41-42).

De legitimitetsproblemer, som stormagtsdominansen giver anledning til, kunne mindskes ved at omstrukturere Sikkerhedsrådet, så repræsentationen af de ikke-vestlige lande blev forbedret. Der er en stor sandsynlighed for, at dette vil ske inden for en overskuelig årrække. Amerikansk støtte til japanske og tyske ønsker om faste pladser i Sikkerhedsrådet har for alvor sat en reorganisering på dagsordenen, og mens det er usikkert, hvordan et nyt sikkerhedsråd vil blive sammensat, så er der almindelig enighed om, at man ikke kan komme uden om at styrke repræsentationen af ikke-vestlige lande (Roberts, 1993: 13-14). Man kan

derfor forvente, at der bliver fundet en løsning på det problem af den simple grund, at stormagterne ser en interesse heri.

På længere sigt kan problemet med de fredsgennemtvungende operationer kun løses ved at reducere behovet for dem. Det må ske gennem et mere effektivt udviklingsarbejde og en styrkelse af FN's evne til at gribe ind i konflikter, før fredsgennemtvungende operationer bliver nødvendige. I den forbindelse er Standby systemet nævnt oven for et skridt i den rigtige retning, fordi det sætter FN i stand til at udsende soldater på fredsbevarende operationer med kortere varsel. Standby systemet lider imidlertid også af den svaghed, at det står og falder med staternes vilje til at sende deres tropper afsted. Problemet blev illustreret i forbindelse med folkemordet i Rwanda, hvor ingen af landene tilmeldt Standby systemet, inklusive Danmark, reagerede positivt på en forespørgsel fra generalsekretæren om tropper.

Den eneste holdbare løsning på dette problem er at oprette en permanent FN-styrke under Sikkerhedsrådets kontrol bestående af professionelle soldater ansat af FN. Man kan håbe på, at den øgede institutionalisering, Standby systemet repræsenterer, vil fortsætte og på længere sigt munde ud i oprettelsen af en permanent styrke. En sådan udvikling er ikke så utopisk, som den måske kan forekomme. Canadiske og hollandske forslag fremlagt i 1995 peger nemlig i den retning. Canada har foreslået oprettelsen af en stående FN-udrykningsstyrke på 5.000 mand til brug ved fredsbevarende operationer. Forskellen på det canadiske forslag og Standby systemet er, at Canada har tilbudt at oprette et permanent hovedkvarter til styrken, at tropperne skal gennemgå fælles træning og kun skal træk-

kes fra ni lande, deriblandt Danmark (Wren, 1995). Fordelen ved det canadiske forslag er, at den mindre kreds af bidragsydere og højere grad af integration dels vil gøre det nemmere at blive enige om at udsende tropper, dels vil gøre det sværere for det enkelte land at sige fra på en forespørgsel om tropper over for sine samarbejdspartnere.

Det hollandske forslag er endnu mere vidtgående. Det foreslår oprettelse af en stående letbevæbnet brigade på 5.000 mand udstyret med pansrede køretøjer under Sikkerhedsrådets kontrol, der kan rykke ud med meget kort varsel. Tanken er, at styrken skal anvendes til præventive opgaver for at forhindre væbnede konflikter i at bryde ud, til fredsbevarelse samt til fredsgennemtvungende operationer. Styrken skal bemannes med soldater ansat af FN på individuelle kontrakter og vil være helt uafhængig af nationale interesser og bekymringer om tab af soldater (A/49/886S/1995/276).

Det hollandske forslag løser de problemer, som skabes af regeringernes modvilje mod at udsende deres tropper på risikofyldte missioner, når nationale interesser ikke står på spil. Om tiden er moden til forslaget er derimod tvivlsomt. Den mangel på respons som et lignende forslag fra FN's tidligere vicegeneralsekretær Urquhart (1993) blev mødt med, tyder ikke på det. Men man kan håbe, at positive erfaringer med Standby systemet og initiativer som det canadiske med tiden kan bane vej for oprettelsen af sådan en styrke.

At det er de mindre lande, som fremkommer med de mest progressive forslag er alt andet end tilfældigt, idet disse lande har en stor realpolitisk interesse i, at FN fungerer effektivt. Internationale organisationer som FN tenderer alt andet lige til at forøge de mindre landes indflydelse

på internationale forhold og begrænse stormagternes. FN giver de mindre lande en mulighed for at øve indflydelse på stormagternes politik som historisk set ikke tidligere har eksisteret. På den baggrund er det derfor ikke overraskende, at det er blandt de mindre lande, så som de skandinaviske, at man finder de mest trofaste FN støtter, som betaler deres bidrag til tiden, og som traditionelt set har været mest imødekommende med hensyn til at stille tropper til rådighed for FN. Denne indsats må derfor ikke ses som udtryk for en blåøjet idealisme, men som en interessebaseret politik, der tager sigte på at maksimere deres internationale indflydelse. Småstaterne vil derfor i egen interesse blive ved med at presse på for forbedringer, og det er det, som gør det realistisk at tro på, at FN systemet kan reformeres.

I en diskussion af problemer kan man ikke komme uden om den økonomiske krise, der har bragt FN på randen af bankerot. Den primære årsag til problemerne er medlemmernes manglende vilje til at betale deres bidrag til FN's regulære budget og til budgettet for fredsbevarende operationer og tribunaler. Medlemslandenes samlede gæld til FN var den 31. august 1995 på 3.8 mia. dollars. Det er svært at se, hvad der kan gøres ved problemet. Mange forslag er blevet fremsat. Det seneste går ud på at lægge en 0,5 pct. skat på valutaspekulation. Den såkaldte Tobin-tax, opkaldt efter økonomen som lancerede ideen, ville indbringe ni mia. kroner om året, nok til gøre FN uafhængig af medlemsbidrag. Desværre vil forslaget med garanti lide samme skæbne som de forgående. På kort sigt er det bedste, man kan håbe på, at præsident Clinton bøjer sig for det stigende pres, han er udsat for fra sine allierede, og får betalt USA's gæld, der totalt set beløb sig

til 1.43 mia. dollars den 31. august 1995 (Office of the Spokesman for the Secretary-General, 1995). Det er en forudsætning for at kunne lægge effektivt pres på de øvrige skyldnere, at USA som den ledende stormagt betaler sin gæld. Hidtil er Clintons løfter om at betale strandet på kongressens modvilje, og der er ikke udsigt til, at den vil ændre syn på FN i den nærmeste fremtid. Fremskridt er derfor ikke sandsynlige inden det næste amerikanske præsidentvalg i 1996 og vil desuden afhænge af, om Clinton bliver genvalgt.

Konklusion

Tre faktorer forklarer de problemer, som FN's fredsoperationer er løbet ind i siden 1990. Den første er, at FN i stigende grad er blevet pålagt at skabe fred med militære midler, hvilket er meget sværere end den form for fredelig konfliktløsning, som var organisationens adelsmærke under den kolde krig. For det andet har FN-systemet ikke været administrativt gearret til at håndtere denne type operationer, og for det tredje har medlemslandene og især de vestlige, ikke været villige til at give FN de fornødne ressourcer til at løse de nye opgaver. Tydeligst har dette problem været i Bosnien, hvor stormagterne gang på gang har vedtaget resolutioner, der krævede flere tropper og flere penge, end de var villige til at give FN. Derfor er megen af den kritik, FN-organisationen er blevet udsat for i kølvandet på fiaskoerne i Somalia, Bosnien og Rwanda malplaceret. Kritikken skal i stedet rettes mod medlemsstaterne og især de vestlige stormagter, fordi de har sat FN på en umulig opgave. En vurdering af FN må nødvendigvis begynde med erkendelsen af, at organisationen kun er så effektiv og muligheden for forbedringer kun så stor,

som dens medlemmer, og især stormagterne, tillader. Samtidig viser oprettelsen af Standby systemet, at det kan lade sig gøre at forbedre FN-systemet. Det giver grobund for optimisme, at de mindre lande, deriblandt de skandinaviske, ser en interesse i at forbedre FN, fordi et effektivt FN giver dem større sikkerhed og mere indflydelse på stormagternes handling, end de ellers ville have (Brundtland m. fl., 1995; Hækkerup, 1995; Petersen, 1995). De forbedringer på det fredsbevarende område, der trods alt har fundet sted i de sidste par år, er primært et resultat af presset for reformer fra de mindre lande.

Noter

1. Jeg vil gerne takke Niels Amstrup, Tonny Brems Knudsen og Georg Sørensen for kommentarer til et tidligere udkast.
2. FN's Sikkerhedsråd har efterfølgende legitimeret de humanitære interventioner, som blev foretaget af Vestmagterne i Irak 1991 og medlemmerne af den vestafrikanske organisation for økonomisk samarbejde (ECOWAS) i Liberia i 1989. Bosnien udgør et specielt tilfælde, fordi operationen begyndte som fredsbevarelse og senere fik et mandat til freds-gennemtvungelse.
3. Forskellen på FN-operationerne før og nu er således ikke den, de fleste peger på, nemlig at operationerne i dag finder sted inden for stater, mens de tidligere fandt sted på grænserne mellem dem. Dette er ikke så nyt, som det bliver gjort til. Halvdelen af de 13 operationer, der fandt sted under den kolde krig, havde således intrastats-karakter (James, 1995: 243).

Litteratur

A/49/886S/1995/276 (1995). „A UN Rapid Deployment Brigade. A preliminary study“, The

Netherlands, non-paper, revideret udgave, april.

Annan, Kofi (1995). „United Nations Standby Arrangements System“, Briefing 16. juni.

Barnett, Michael N. (1995). „The United Nations and Global Security: The Norm is Mightier than the Sword“, *Ethics & International Affairs*, vol. 9, pp. 37-54.

Berdal, Mats R. (1993). „Whither UN Peace-keeping?“, *Adelphi Paper*, nr. 281.

Berdal, Mats R. (1994). „Fateful Encounter: The United States and United Nations Peace-keeping“, *Survival*, nr. 1, pp. 30-50.

Berdal, Mats R. (1995). „Utover tradisjonell fredsbevaring? - Refleksjoner omkring utviklingen av international fredsbevaring etter Den kalde krigen“, *Internasjonal Politikk*, nr. 1, pp. 59-74.

Bone, James (1994). „US and Russia broker Haiti invasion deal“, *The Times*, 1. august.

Boutros-Ghali, Boutros (1992/93). „Empowering the United Nations“, *Foreign Affairs*, nr. 5, pp. 89-102.

Boutros-Ghali, Boutros (1995). „Supplement to An Agenda for Peace. Position paper of the Secretary-General on the occasion of the Fiftieth Anniversary of the UN“, pp. 5-38 i Boutros Boutros-Ghali, *Agenda for Peace*, 2. ed. New York: UN.

Brundtland, Gro Harlem, Ingvar Carlson, David Oddsson, Poul Nyrup Rasmussen og Paavo Lipponen (1995). „Updating the UN Agenda: New Priorities for New Challenges“, *International Herald Tribune*, 23. oktober.

Dallmeyer, Dorinda G. (1995). „National Perspectives on International Intervention: From the Outside Looking In“, pp. 20-39 i Donald C.F. Daniel og Bradd C. Hayes (eds.), *Beyond Traditional Peacekeeping*, New York: St. Martin's Press.

Durch, William J. (1995). „Structural Issues and the Future of UN Peace Operations“, pp. 151-168 i Donald C.F. Daniel og Bradd C. Hayes (eds.), *Beyond Traditional Peacekeeping*, New York: St. Martin's Press.

Freedman, Lawrence og Efraim Karsh (1993). *The Gulf Conflict 1990-91*. London: Faber and Faber Ltd.

Gerlach, Jeffrey R. (1993). „A U.N. Army for the New World Order?“, *Orbis*, nr. 2, pp. 223-236.

Gowing, Nik. (1994). „Real-time Television

som dens medlemmer, og især stormagterne, tillader. Samtidig viser oprettelsen af Standby systemet, at det kan lade sig gøre at forbedre FN-systemet. Det giver grobund for optimisme, at de mindre lande, deriblandt de skandinaviske, ser en interesse i at forbedre FN, fordi et effektivt FN giver dem større sikkerhed og mere indflydelse på stormagternes handling, end de ellers ville have (Brundtland m. fl., 1995; Hækkerup, 1995; Petersen, 1995). De forbedringer på det fredsbevarende område, der trods alt har fundet sted i de sidste par år, er primært et resultat af presset for reformer fra de mindre lande.

Noter

1. Jeg vil gerne takke Niels Amstrup, Tonny Brems Knudsen og Georg Sørensen for kommentarer til et tidligere udkast.
2. FN's Sikkerhedsråd har efterfølgende legitimeret de humanitære interventioner, som blev foretaget af Vestmagterne i Irak 1991 og medlemmerne af den vestafrikanske organisation for økonomisk samarbejde (ECOWAS) i Liberia i 1989. Bosnien udgør et specielt tilfælde, fordi operationen begyndte som fredsbevarelse og senere fik et mandat til freds-gennemtvungelse.
3. Forskellen på FN-operationerne før og nu er således ikke den, de fleste peger på, nemlig at operationerne i dag finder sted inden for stater, mens de tidligere fandt sted på grænserne mellem dem. Dette er ikke så nyt, som det bliver gjort til. Halvdelen af de 13 operationer, der fandt sted under den kolde krig, havde således intrastats-karakter (James, 1995: 243).

Litteratur

A/49/886S/1995/276 (1995). „A UN Rapid Deployment Brigade. A preliminary study“, The

Netherlands, non-paper, revideret udgave, april.

Annan, Kofi (1995). „United Nations Standby Arrangements System“, Briefing 16. juni.

Barnett, Michael N. (1995). „The United Nations and Global Security: The Norm is Mightier than the Sword“, *Ethics & International Affairs*, vol. 9, pp. 37-54.

Berdal, Mats R. (1993). „Whither UN Peace-keeping?“, *Adelphi Paper*, nr. 281.

Berdal, Mats R. (1994). „Fateful Encounter: The United States and United Nations Peace-keeping“, *Survival*, nr. 1, pp. 30-50.

Berdal, Mats R. (1995). „Utover tradisjonell fredsbevaring? - Refleksjoner omkring utviklingen av international fredsbevaring etter Den kalde krigen“, *Internasjonal Politikk*, nr. 1, pp. 59-74.

Bone, James (1994). „US and Russia broker Haiti invasion deal“, *The Times*, 1. august.

Boutros-Ghali, Boutros (1992/93). „Empowering the United Nations“, *Foreign Affairs*, nr. 5, pp. 89-102.

Boutros-Ghali, Boutros (1995). „Supplement to An Agenda for Peace. Position paper of the Secretary-General on the occasion of the Fiftieth Anniversary of the UN“, pp. 5-38 i Boutros Boutros-Ghali, *Agenda for Peace*, 2. ed. New York: UN.

Brundtland, Gro Harlem, Ingvar Carlson, David Oddsson, Poul Nyrup Rasmussen og Paavo Lipponen (1995). „Updating the UN Agenda: New Priorities for New Challenges“, *International Herald Tribune*, 23. oktober.

Dallmeyer, Dorinda G. (1995). „National Perspectives on International Intervention: From the Outside Looking In“, pp. 20-39 i Donald C.F. Daniel og Bradd C. Hayes (eds.), *Beyond Traditional Peacekeeping*, New York: St. Martin's Press.

Durch, William J. (1995). „Structural Issues and the Future of UN Peace Operations“, pp. 151-168 i Donald C.F. Daniel og Bradd C. Hayes (eds.), *Beyond Traditional Peacekeeping*, New York: St. Martin's Press.

Freedman, Lawrence og Efraim Karsh (1993). *The Gulf Conflict 1990-91*. London: Faber and Faber Ltd.

Gerlach, Jeffrey R. (1993). „A U.N. Army for the New World Order?“, *Orbis*, nr. 2, pp. 223-236.

Gowing, Nik. (1994). „Real-time Television

- Coverage of Armed Conflicts and Diplomatic Crises: Does it Pressure or Distort Foreign Policy Decisions", *Working paper* 94-1, John F. Kennedy School of Government.
- Hurd, Douglas (1993). "Address to the 48th UN General Assembly", *Information Department of the British Embassy*, New York, 28. september.
- Hækkerup, Hans (1995). "Lad os gøre FN endnu bedre", *Berlingske Tidende*, 24. oktober.
- James, Alan (1995). "Peacekeeping in the post-Cold War era", *International Journal*, nr. 2, pp. 241-265.
- Jakobsen, Peter Viggo (1995a). "Multilateralism Matters But How? The Impact of Multilateralism on Great Power Policy towards the Breakup of Yugoslavia", *Cooperation and Conflict*, nr. 4, pp. 391-424.
- Jakobsen, Peter Viggo (1995b). "UN Peace Enforcement After the Cold War: The Rule or the Exception?", pp. 159-184 i Judit Balázs og Håkan Wiberg (eds.), *Changes, Chances and Challenges Europe 2000*, Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Jakobsen, Peter Viggo (1996). "National Interest, Humanitarianism or CNN: What Triggers UN Peace Enforcement After the Cold War?", *Journal of Peace Research*, under udgivelse.
- Luttwak, Edward N. (1995). "Toward Post-Heroic Warfare", *Foreign Affairs*, nr. 3, pp. 109-122.
- Mackinlay, John og Jarat Chopra (1992). "Second Generation Multinational Operations", *The Washington Quarterly*, nr. 3, pp. 113-131.
- Office of the Spokesman for the Secretary-General (1995). "Update On the UN Financial Situation", 14. september.
- Newsweek* (1995). "Special Report: Girdling The Earth", Vol. 126, No. 18 (October 30) pp. 14-18.
- Nundy, Julian (1994). "Balladur takes a moral stance on intervention", *The Independent*, 23. juni.
- Patman, Robert G. (1995). "The UN Operation in Somalia", pp. 95-114 i Ramesh Thakur og Carlyle Thayer (eds.), *UN Peacekeeping in the 1990s*, Col: Boulder: Westview.
- Petersen, Niels Helveg (1995). "Krise eller lederskab?", *Århus Stiftstidende*, 24. oktober.
- Presidential Decision Directive 25 (1994) "The Clinton Administration's Policy on Reforming Multilateral Peace Operations", *Department of State Publication 10161*, Washington, DC: Department of State, Bureau of International Organization Affairs, May.
- Rake, Alan (1993). "Blame Aided, Not the UN", *New African*, september, pp. 14-15.
- Ramsbotham, David (1993). "UN Operations: The art of the possible", *Rusi Journal*, nr. 6, pp. 25-30.
- Reuters (1993). "U.N. Bosnia Commander Wants More Troops Fewer Resolutions", *The New York Times*, 31. december.
- Roberts, Adam (1993). "The United Nations and International Security", *Survival*, nr. 2, pp. 3-30.
- Silber, Laura (1995). "The terrifying logic of war", *The Financial Times*, 2-3. september.
- Urquhart, Brian (1993). "For a UN Volunteer Force", *The New York Review of Books*, nr. 11, pp. 3-4.
- Wren, Christopher (1995). "Danmark bag ide om ny fredsstyrke", *Århus Stiftstidende*, 2. oktober.
- Woodward, Bob (1991). *The Commanders*, New York: Simon and Schuster.